

Behoeft e aan kennis en kennisuitwisseling voor beheer van bos/natuur in de stedelijke omgeving

A.Oosterbaan (Alterra, Wageningen UR)

Samenvatting

Met een verkennend onderzoek is nagegaan in hoeverre beheerders van bos, groen en natuur in een stedelijke omgeving behoefte hebben aan specifieke kennis over groenbeheer in de stedelijke omgeving en aan mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis en ervaring (in aanvulling op reeds bestaande kennisbronnen en -uitwisselingsmogelijkheden).

Uit dit onderzoek blijkt dat beheerders behoefte hebben aan meer en betere mogelijkheden om snel inzicht te verkrijgen in bestaande kennis m.b.t. onderwerpen die voortkomen uit nieuwe ontwikkelingen. Het gaat hierbij naast de reguliere aspecten van beheer en onderhoud, om een breed scala van onderwerpen die te maken hebben met de vertaling van ontwikkelingen in en wensen van de samenleving naar de inrichting en het beheer van groen, de integratie met andere beheervelden m.b.t. openbare ruimte, de economie van groen, de wet- en regelgeving, samenwerking en participatie, communicatie met gebruikers en effecten van klimaatverandering.

Naast moderne middelen zoals een vraagbaak/kennisportaal via internet worden door de meeste partijen regionale en landelijke bijeenkomsten van beheerders en andere kennisaanbieders om ervaringen en kennis over hun vragen en problemen uit te wisselen, als een zeer goede oplossing gezien.

Er bestaat reeds een groot aantal netwerken, waarbinnen kennisuitwisseling over bos, groen en natuur mogelijk is en ook al plaatsvindt. Enkele hiervan zijn specifiek gericht op bos/natuur bij de stad.

Bij nieuwe activiteiten op het gebied van kennisuitwisseling over bos, groen en natuur in een stedelijke omgeving is samenwerking tussen de verschillende netwerken gewenst. Samenwerking lijkt mogelijk o.a. bij de organisatie van bijeenkomsten, zoals door de werkgroep “Urban Forestry and Urban Greening ” en de Vakgroep Groen, Natuur en Landschap van de Vereniging Stadswerk, maar ook bij het opzetten en vullen van een digitaal kennisloket zoals dat momenteel door Groenendestad wordt opgezet. Wellicht kunnen sommige bijeenkomsten in de vorm van “veldwerkplaatsen”, die door LNV worden ondersteund, worden gegoten.

Aanleiding

Nederland is een sterk verstedelijkt land. Het groen, zowel in als buiten de stad staat onder grote recreatieve en ruimtelijke druk. Om het stedelijk groen, de bossen en andere stedelijke groengebieden zo goed mogelijk in staat te stellen de wensen van de maatschappij te vervullen, is specifiek op multifunctionaliteit gericht beheer noodzakelijk. Beheerders worstelen daarbij regelmatig met vragen. Bij de beantwoording van deze vragen is er het risico dat op meerdere plaatsen het wiel wordt uitgevonden.

Daarom heeft LNV de vraag gesteld aan de Helpdesk, in hoeverre beheerders van bos, groen en natuur in een stedelijke omgeving behoefte hebben aan specifieke kennis over groenbeheer in de stedelijke omgeving en aan mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis en ervaring. Dit in aanvulling op reeds bestaande kennisbronnen en bestaande mogelijkheden voor kennisuitwisseling zoals diverse themagerichte en gebiedsgerichte platforms.

Alterra heeft hiernaar een verkennend onderzoek uitgevoerd.

Opzet onderzoek

Aan 20 beheerders van bos en natuur in de stedelijke omgeving zijn de volgende vragen gesteld:

Kennis

1 a Is er voldoende kennis voorhanden voor het beheer van bos- en groenbeheer in een verstedelijkte omgeving?

b Heeft u behoefte aan nieuwe/aanvullende kennis m.b.t. bos- en groenbeheer in een verstedelijkte omgeving? Zoja, voor welke onderwerpen?

Kanalen

2 a Via welke kanalen komt u nu aan uw kennis?

b Heeft u behoefte aan nieuwe kanalen voor kennis?

Kennisuitwisseling

3 a Op welke wijze doet u nu aan kennisuitwisseling met andere beheerders?

b Heeft u behoefte aan nieuwe vormen voor kennisuitwisseling?

c In hoeverre is volgens u een netwerk, waarbij aanvragers en aanbieders van kennis elkaar regelmatig ontmoeten, hierbij een nuttig instrument?

d Hoe zou zo'n netwerk er uit moeten zien?

Daarnaast zijn enkele gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van:

- Bosschap
- LNV Dir. Kennis

Resultaten vragenlijsten

Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op de antwoorden van 17 respondenten.

Kennis

1 a Is er voldoende kennis voorhanden voor het beheer van bos- en groenbeheer in een verstedelijkte omgeving?

Voor het “dagelijkse” beheer vindt men i.h.a. dat er voldoende kennis is, maar gezien de grote dynamiek in wensen/eisen van de maatschappij t.a.v. de openbare ruimte, prioriteiten, capaciteit e.d. is er vaak te weinig tijd om gericht te gaan verdiepen of op zoek te gaan naar bestaande kennis over allerlei nieuwe onderwerpen die aandacht vragen; zie vraag 1b.

De kennis lijkt dus wel voldoende, maar de beheerders hebben onvoldoende tijd om voor allerlei nieuwe zaken die op hen afkomen, de benodigde aanvullende kennis op te zoeken.

b Heeft u behoefte aan nieuwe/aanvullende kennis m.b.t. bos- en groenbeheer in een verstedelijkte omgeving? Zoja, voor welke onderwerpen?

Hier geldt uiteraard in de eerste plaats, wat men niet weet, mist men ook niet. Men wil graag op de hoogte blijven van nieuwe ontwikkelingen. In $\frac{3}{4}$ van de gevallen worden hier een of meerdere onderwerpen genoemd, waar men toch wel graag meer kennis over wil hebben/krijgen. Soms worden hier “brede” aspecten genoemd, maar ook concrete onderwerpen. Bijlage 1 bevat een opsomming van alle aangedragen onderwerpen. Het gaat samengevat vooral om de volgende thema’s:

- *vertaling van ontwikkelingen in en wensen van de samenleving naar de inrichting en het beheer*
- *integratie met andere beheervelden m.b.t. openbare ruimte*
- *economie van groen*
- *natuur en gezondheid*
- *wet- en regelgeving en handhaving*
- *samenwerking en participatie*
- *communicatie*
- *effecten van klimaatverandering*
- *beheer en ontwikkeling.*

Kanalen

2 a Via welke kanalen komt u nu aan uw kennis?

De meest gebruikte kanalen zijn vakbladen, intern binnen de organisatie, uitwisseling met andere beheerders, internet en opleidingen/cursussen. Minder vaak worden genoemd Bosgroepen en adviesbureaus. Daarnaast doet men kennis op op bijeenkomsten, symposia e.d.. Enkele respondenten geven daarbij ook netwerken als Stadswerk en CROW/Levende Stad op.

b Heeft u behoefte aan nieuwe kanalen voor kennis?

Het merendeel van de ondervraagden heeft geen behoefte aan nieuwe kanalen. Meermalen wordt de opmerking gemaakt dat bestaande kanalen wellicht gemakkelijker toegankelijk kunnen worden gemaakt of versterkt.

Kennisuitwisseling

3 a Op welke wijze doet u nu aan kennisuitwisseling met andere beheerders?

De meeste respondenten wisselen op de een of andere manier kennis uit met andere beheerders. Soms gebeurt dit in regelmatig terugkerende bijeenkomsten (bijvoorbeeld van gemeenten tussen Zwolle en de Duitse grens), vaak door losse bezoeken. Ook via aannemers, via de Bosgroepen en via enkele andere organisaties wordt onderling kennis uitgewisseld.

b Heeft u behoefte aan nieuwe vormen voor kennisuitwisseling?

Hoewel er ook een aantal duidelijk nee antwoordt, zegt het merendeel van de ondervraagden op de een of andere manier wel behoefte te hebben aan nieuwe vormen van kennisuitwisseling. Vaak noemt men hierbij een aantal "mitsen", bijvoorbeeld dat het tijdwinst moet opleveren en toepassingsgericht is. Meerdere malen wordt genoemd dat er aangesloten kan worden bij bestaande netwerken/mogelijkheden.

c In hoeverre is volgens u een netwerk, waarbij aanvragers en aanbieders van kennis elkaar regelmatig ontmoeten, hierbij een nuttig instrument?

Het lijkt de meeste respondenten nuttig dat vragers en aanbieders van kennis elkaar regelmatig ontmoeten. Ook hier weer een aantal "mitsen", zoals doelgericht, doelmatig, vergelijkbare gebieden/beheersvies, via bestaande netwerken.

d Hoe zou zo'n netwerk er uit moeten zien?

De antwoorden zijn hieronder samengevat aan de hand van inhoud, geografisch niveau en partijen.

Focus/Inhoud

- *uitwisseling nieuwe ontwikkelingen, ervaringen en kennis*
- *op de totale breedte en de niveaus van beheer (van techniek tot sociale aspecten, van uitvoering tot beleid en de onderlinge samenhang)*
- *toepassingsgericht*
- *persoonlijke uitwisseling vanuit vergelijkbare beheergebieden en problemen werkt effectief*
- *de deelnemers moeten worden uitgedaagd om kennis te delen*
- *vraagbaakachtig*
- *gemakkelijk toegankelijk en overzichtelijk voor zoeken bestaande kennis*

Geografisch niveau

- *vaak wordt regionaal genoemd;*
- *of afhankelijk van het onderwerp (een specifiek onderwerp en/of zijn het meerdere onderwerpen tegelijk/integraal en/of hoe is de urgentie van dat onderwerp op dat moment) moet zo'n netwerk ingericht zijn/optimaal functioneren op stedelijke, regionaal, provinciaal en/of landelijke niveau*

Deelnemende partijen

- *beheerders van bos en natuur*
- *gemeenten*
- *waterschappen*
- *aannemers*
- *kennisinstituten*
- *onderzoekorganisaties*

- *vakorganisaties.*

Resultaten gesprekken

Boschap

Het Bosschap vindt kennisverspreiding erg belangrijk. In de Commissie “Beheer- en bedrijfsvraagstukken”, waar momenteel kennisbehoefte vanuit de achterban wordt verzameld, zijn ook beheerders van bos en natuur in de directe stedelijke omgeving vertegenwoordigd. Via deze commissie worden kennisvragen doorgegeven naar onder meer LNV-onderzoekthema’s.

Een kennisnetwerk voor beheer van bos en natuur in de directe stedelijke omgeving lijkt het Bosschap zeker nuttig. Er zijn vele onderwerpen waarover kennisuitwisseling nodig is (voorbeelden “afval storten”, “vandalisme Zuid Holland”). Het Bosschap vindt ook dat het bij elkaar komen van vragers en aanbieders van kennis een zeer goede methode is voor kennisuitwisseling en het definiëren van kennisvragen. In de natuurbeheerswereld blijkt direct contact tussen beheerders en kennisaanbieders (bijvoorbeeld in de zgn. “veldwerkplaatsen”) goed te werken.

Idealiter doet het Bosschap de registratie van haar eigenaren en probeert deze zo goed mogelijk onder te verdelen in doelgroepen/profielen betreffende kennisbehoefte en kan zo eigenaren met kenniskringen in contact brengen.

Directie Kennis

Directie Kennis onderschrijft het nut van voorlichting en vindt ook de methode, waarbij kennisaanbieders bij elkaar worden gebracht (liefst in het veld) een goede. De verdwenen vroegere stedelijk-groen-voorlichting werkte ook vaak op die wijze.

Directie Kennis vindt het moeilijk te beoordelen of een nieuw kennisnetwerk gericht op beheer van bos/natuur in de stedelijke omgeving noodzakelijk/nuttig is. Dit hangt o.a. af van de vragen die er zijn en van de initiatieven die er al elders zijn (bijvoorbeeld vanuit gemeenten). Wat bieden andere netwerken*) al? Wat zou een nieuw netwerk toevoegen? Verder is het de vraag of LNV hier mee dan mee bezig moet gaan of bijvoorbeeld de provincies en eventueel andere ministeries.

De Directie Kennis heeft de ambitie om de komende jaren meer in te zetten op kennisoverdracht (zie Kennisportaal Natuurkwaliteit). De rol van DK en partners is momenteel in ontwikkeling. De medewerking van andere partijen, zoals beheerders, onderwijs, maar ook provincies wordt belangrijk geacht.

*) van bestaande netwerken m.b.t. bos/natuur/groen in de stedelijke omgeving is in bijlage 2 een overzicht gemaakt.

Vakgroep Groen, Natuur en Landschap van de Vereniging Stadswerk

De Vakgroep Groen, Natuur en Landschap (GNL) van de Vereniging Stadswerk organiseert jaarlijks 3 bijeenkomsten en 1 studieconferentie en geeft publicaties uit. Momenteel zijn er werkgroepen bezig op het gebied van de volgende onderwerpen:

- Flora- en faunawet
- kwaliteitsnormering Openbare Ruimte
- monumentaal groen
- ontwerpateliers
- kennisplatform “bomen”
- enquête groen in woonvisie gemeenten
- normering ecologisch groenbeheer
- substraten voor straatbomen
- plaagdieren.

De Vakgroep GNL is voor samenwerking met en het benutten van mogelijkheden van andere netwerken. Er lijken goede mogelijkheden voor samenwerking met de werkgroep Urban Forestry and Urban Greening.

Europees netwerk voor urban forestry

Naast de Nederlandse netwerken (zie bijlage 2) bestaan er ook in Europees verband verschillende netwerken, die voor Nederlandse beheerders van bos/natuur in de stedelijke omgeving van belang kunnen zijn. Een voorbeeld hiervan is de Europese Urban Forestry and Urban Greening (UFUG), een netwerk van de Scandinavische landen en Denemarken, gericht op kennisuitwisseling m.b.t. urban forestry.

Conclusies

- *Welke vragen leven er en aan wat voor soort kennis is behoefte?*

Er komen steeds nieuwe ontwikkelingen op de beheerders af, waarop ze zouden moeten inspelen, en waarvoor ze op een relatief snelle manier in ieder geval de bestaande kennis op een rij zouden willen hebben.

Ontwikkelingen/onderwerpen waar men tegenaan loopt zijn:

- vertaling van ontwikkelingen in en wensen van de samenleving naar de inrichting en het beheer
- integratie met andere beheervelden m.b.t. openbare ruimte
- economie van groen
- natuur en sport/gezondheid
- wet- en regelgeving en handhaving
- samenwerking en participatie
- communicatie
- effecten van klimaatverandering
- beheer en ontwikkeling.

- *Op welke wijze kunnen vragen het beste worden beantwoord?*

Veel vragen kunnen al worden opgelost door beheerders onderling en met andere kennisaanbieders ervaringen en kennis uit te laten wisselen. Dit is op verschillende manieren mogelijk: een goede methode is door middel van bijeenkomsten waarbij men elkaar persoonlijk ontmoet. Vanwege tijdgebrek bij beheerders om bestaande kennis en ervaringen te verzamelen, zou een goed opgezet en bijgehouden kennisportaal via internet hierop een goede aanvulling zijn.

- *Op welke wijze dient kennisverspreiding plaats te vinden?*

Kennisverspreiding vindt reeds op verschillende wijzen plaats: via vakbladen, via opleidingen, via bijeenkomsten e.d. en via bestaande netwerken. Enkele bestaande netwerken m.b.t. bos/natuur in de stedelijke omgeving (zie bijlage 2) zijn al gericht op kennisuitwisseling voor beheerders van bos/natuur in de stedelijke omgeving, organiseren ook bijeenkomsten voor beheerders en hebben een nieuwsbrief en/of een kennisportaal.

Opmerking: een aantal beheerders geeft voorkeur aan kennisuitwisseling via bijeenkomsten op regionale schaal.

- *In hoeverre is een overkoepelend netwerk daarbij een nuttig instrument?*

Een netwerk voor “beheer van bos/natuur in de stedelijke omgeving” kan nuttig zijn. Dit hoeft niet overkoepelend te zijn over andere netwerken. Belangrijker is dat het zo goed mogelijk aansluit bij bestaande netwerken/platforms en/of een aanvulling hierop vormt.

- *Hoe zou dit er uit moeten zien?*

Een netwerk voor “beheer van bos/natuur in de stedelijke omgeving” moet toepassingsgericht zijn en zich richten op uitwisseling van ervaringen en kennis m.b.t. nieuwe ontwikkelingen op de totale breedte en alle niveaus van beheer van bos/natuur in de stedelijke omgeving. Het zou daarnaast de mogelijkheid moeten bieden om snel over allerlei onderwerpen beschikbare kennis te vinden (“vraagbaak” functie).

Bijlage 1 Onderwerpen die voor beheerders vragen oproepen

Vertaling van ontwikkelingen in en wensen van de samenleving naar de inrichting en het beheer

- behoeften burgers
- hoe vertaal je ontwikkelingen in de samenleving (veranderende samenstelling van de bevolking, vergrijzing, bewegen en gezondheid, sociale educatie, milieubewustzijn enz) naar de inrichting en het beheer van de terreinen en de dienstverlening aan en communicatie met bezoekers
- behoefte en afstemming gebruikers

Integratie met andere beheervelden m.b.t. openbare ruimte

- integraliteit met andere beheervelden vb. milieu, verkeer/infra, waterhuishouding, stedelijke ontwikkelingen etc.

Economie van groen

- wat is de waarde van het grootschalig groen in de omgeving op economie en welzijn voor de stadsbewoner
- financiën en subsidies

Natuur en gezondheid

- natuurlijke speelterreinen
- sport in het bos
- veiligheid
- allergieproblematiek

Wet- en regelgeving en handhaving

- problematiek van zwervers
- stroperij/handhaving
- vuilstort/handhaving
- natuurwetgeving
- gedragscode
- homo-ontmoetingsplaatsen

Samenwerking en participatie

- hoe krijg je partijen bij elkaar die hun terrein ook voor de stedeling willen openstellen
- participatie

Communicatie

- communicatie met verschillende gebruikersgroepen
- wanneer en hoe voorlichting organiseren

Effecten van klimaatverandering.

- wat zijn te verwachten effecten van klimaatverandering

Beheer en ontwikkeling

- flora- en faunavraagstukken
- omgaan met claims op grond
- kwetsbaarheid versus gebruik
- invloed honden uitlaten in bos/groen
- beheersproblemen op gebied van onderhoud
- kun je wat met biomassaproductie t.b.v. energiewinning
- cultuurhistorie
- verschraling
- specifieke beheerontwikkelingen (afstemming met het beleid, beheersystematiek, werkzaamheden en werkpakketten, uitvoeringstechnische ontwikkelingen, planning, budgettering, marktontwikkeling opdrachtgever/opdrachtnemer, bench-marking etc.)
- relatie 'natuur en ecologie' op nivo's van stedelijk/regionaal/provinciaal/landelijk
- relatie onderzoek en praktijk

Bijlage 2 Netwerken m.b.t. groen in en om de stad

Relevante netwerken

Er bestaan meerdere netwerken in ons land, die op de een of andere wijze aandacht hebben voor groen in de stedelijke omgeving. Ze worden hieronder kort beschreven.

Groenforum Nederland

Groenforum Nederland is het platform van organisaties, bedrijven en overheidsinstellingen die beleidsvoorbereiders, beslissers en anderen op alle niveaus er toe willen brengen meer te investeren in groen, met name in de bebouwde omgeving. Hiertoe zullen de volgende activiteiten worden ondernomen:

- vernieuwen en praktisch bruikbaar maken van de website
- onderzoek naar het gebruik
- onderzoek naar naamsbekendheid en waardering voor Groenforum
- ledenonderzoek
- het produceren en verzenden 6 maal van een digitale nieuwsbrief
- wanneer noodzakelijk tussentijdse nieuwsflitsen
- 4 forumbijeenkomsten
- 4 persberichten per jaar naar landelijke en provinciale media, alsmede de vakpers
- het samen met overheid inrichten van een kennisnetwerk 'de groene stad'.

Forumleden: Aedes vereniging van woningcorporaties, Aequor, Algemeen Verbond van Volkstuinverenigingen in Nederland, All-Round Communications, Anthos / Koninklijke Handelsbond voor Boomkwekerijen en Bolprodukten, ANWB/ALB, Binder Groenprojecten, Bloemenbureau Holland, Boomkwekerij Hanekamp, Bomenstichting, Bonte Hoek Kwekerijen, Boogaart Almere B.V., BSI Bomenservice B.V., Cosas Verdes B.V., Darthuiser Boomkwekerijen B.V., Donker B.V., DRFTWD Office Associates Architects, Ebben Boomkwekers, Eelerwoude, Eemfors BV, Entente Florale Nederland, ES Consulting, Frisia Bergum, Gemeente Amstelveen, Gemeente Apeldoorn, Groen door Rood B.V., Groenkeur, GZH, Helicon Opleidingen, Integralis PP, Internationaal Bloembollen Centrum, ISS Landscaping Services B.V., Jantje Beton, Koninklijke Ginkel Groep, Leven op Daken, Ministerie van LNV, Ministerie van VROM/NIB/W&GR, Mobilane BV, M. van den Oever Boomkwekerijen, Nationale Bomenbank B.V., Nederlandse Bond van Boomkwekers, Nederlandse Vereniging voor Tuin- en Landschapsbeheer, Ned.Work GmbH, NVB Ver. Voor ontwikkelaars en bouwondernemers, Pius Floris Boomverzorging Nederland, Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO), Productschap Tuinbouw, Rentokil Tropical Plants, Stichting Nationale Boomfeestdag, Stichting Natuur en Milieu, Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum, Stichting Van Hall Larenstein, Van den Berk Boomkwekerijen, Vereniging Stadswerk, Vereniging Wilde Weelde, VNO NCW, Weizigt Natuur en Milieucentrum, Woongoed Flakkee, ZinCo Nederland B.V.

Werkgroep “Urban Forestry and Urban Greening”

De Werkgroep “Urban Forestry and Urban Greening” bestaande uit vertegenwoordigers vanuit onderwijs, onderzoek, beheer en consultancy is sinds 2006 actief met het organiseren van bijeenkomsten waarin beheerders van bos en natuur in de stedelijke omgeving met elkaar en met andere kennisaanbieders kennis en ervaringen kunnen uitwisselen. De bijeenkomsten worden georganiseerd rondom thema’s, zoals communicatie, natuur en kind. Doel van de werkgroep is (in samenwerking met andere netwerken) inrichting en beheer van

bos en natuur in de stedelijke omgeving zo goed mogelijk afgestemd te krijgen op wensen vanuit de gebruikers.

Groen en de stad

Het doel van 'Groen en de stad' is de hoeveelheid en de kwaliteit van het groen in en om de stad te vergroten en te verbeteren. Voor het gedeelte in de stad gebeurt dit via het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV 2), wat valt onder de paraplu van het Grote Stedenbeleid. Voor groen om de stad wordt samengewerkt met de provincies. Via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) zijn de provincies de komende jaren verantwoordelijk voor de aanleg van 16.000 ha grootschalig recreatiegroen en 500 ha regionaal recreatiegroen.

Het ministerie van LNV en het ministerie van VROM willen samen met de 31 grootste steden in Nederland een extra impuls geven aan 'groen en de stad'. Hiervoor is het programma Groene Partners in het leven geroepen.

Sinds februari 2008 is een website online die gaat fungeren als kennisportaal.

Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum

De Stichting Recreatie is het kennis- en innovatiecentrum op het gebied van vrijetijdsactiviteiten in de openbare ruimte. Zij inventariseren feiten, cijfers en trends en halen daar uit wat relevant is voor geïnteresseerde partijen, zodat die gefundeerde beslissingen kunt nemen of op nieuwe ideeën wordt gebracht. Verder analyseren zij ontwikkelingen, signaleren trends en helpen met het implementeren van kennis in beleid en uitvoering.

Met een beleidsondersteunend ruimtelijk informatie systeem (BORIS) kunnen kaarten worden gemaakt. Andere mogelijke producten zijn: brochure, rapport, nieuwsbrief, kaart, database of website. Ook kunnen ze op aanvraag vragen aan de orde stellen op een expertmeeting, congres of studiedag.

Stadswerk: Vakgroep Groen, Natuur en Landschap

De vakgroep GNL is onderdeel van de Vereniging Stadswerk. Deze vereniging heeft meer dan 1000 leden, allen professionals bij gemeenten en andere (semi-) overheidsorganisaties, bij adviesbureaus of in het onderwijs. De Vakgroep GNL bestaat uit een groep van groene specialisten bestaande uit managers, adviseurs, ontwerpers, beleidsmakers en uitvoerenden. Specialisten met een open oor en oog met betrekking tot de noodzaak om binnen gemeenten integraal samen te werken met de andere disciplines in de openbare ruimte.

GNL houdt zich inhoudelijk bezig met het ontwikkelen en verspreiden van nieuwe vakkennis. Bijvoorbeeld door middel van de regionale GNL-studiedagen. Verder geeft de vakgroep publicaties uit, organiseert jaarlijks een studieconferentie, werkt mee aan de jaarlijkse Dag van het Park en houdt zich bovendien bezig met een aantal projecten waaronder Groen op de Politieke Agenda en de Flora- en Faunawet.

Habiforum

Habiforum is een kennisnetwerk, bestaand uit professionals in de ruimtelijke ordening. Door middel van het uitvoeren van een praktijk- en een wetenschappelijk programma beoogt

Habiforum nieuwe vormen van duurzaam ruimtegebruik te ontwikkelen.

Bij het praktijkprogramma ligt het accent op gebiedsontwikkeling. Hierbij gaat men uit van de geldende maatschappelijke praktijk in een gebied en de urgenties, belangen en kansen die daar spelen. Men probeert zo de identiteit van een gebied te versterken en de gebiedskwaliteit te verbeteren.

CROW Levende Stad

CROW Levende Stad is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Deze not-for-profitorganisatie ontwikkelt, verspreidt en beheert praktisch toepasbare kennis voor beleidsvoorbereiding, planning, ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud. Dit gebeurt in samenwerking met alle belanghebbende partijen, waaronder Rijk, provincies, gemeenten, adviesbureaus, uitvoerende bouwbedrijven in de grond-, water- en wegebouw, toeleveranciers en vervoersorganisaties. Er worden bijeenkomsten en congressen georganiseerd waarin actuele vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen worden besproken. Er is een nieuwsbrief en een website en er kunnen vragen worden gesteld op het gebied van de openbare ruimte.

StadsPOORT

Stichting StadsPOORT is een intergemeentelijke kennisnetwerk (samenwerkingsverband tussen CROW en Stadswerk) gericht op alle zaken die binnen gemeenten spelen. Gemeenten kunnen lid worden en betalen dan contributie.

Stichting Nederland Schoon

Stichting Nederland Schoon ondersteunt gemeenten bij de preventie van zwerfafval en bij het zo effectief mogelijk opruimen van het zwerfafval op straat. Naast het organiseren van Week van Nederland Schoon en de Landelijke Opschoondag wordt informatie gegeven over het CROW/Nederland Schoon systeem voor beeldbestek en is voor de beheerders informatie beschikbaar over de aanpak van Afvalbakken in de Openbare Ruimte.

De KNBV

De Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging, heeft als doel de bosbouw, het natuurbehoud en het landschapsbeheer in ruime zin te bevorderen. Het gaat om de bosbouw in al haar facetten, met het oog op de vele functies die bos en beplantingen kunnen vervullen. Solitaire bomen, boomgroepen, houtwallen, laan- en rijbeplantingen en andere landschapselementen hebben ook hun warme belangstelling. De vereniging organiseert regelmatig studiedagen en excursies. Bovendien ontvangen leden 10 x per jaar het Vakblad Natuur Bos Landschap. Daarnaast is er een website over bos, natuur en landschap voor leden en andere belangstellenden.

Boschap

Het Boschap biedt werkgevers en werknemers in het bos- en natuurbeheer in Nederland - zowel grote als kleine eigenaren en zowel grote als kleine aannemers - een ontmoetingsplaats waar men elkaar spreekt, kennis bundelt, gemeenschappelijke vraagstukken in kaart brengt en deze vraagstukken zo mogelijk structureel oplost.

Het Boschap heeft verschillende commissies, waaronder de “Commissie Beheer- en bedrijfsvraagstukken”. Binnen deze commissie staat de bedrijfsvoering van bos- en natuurbedrijven centraal. Eén van de aandachtsgebieden is toezicht en handhaving in het buitengebied.

Netwerk Groen, Integratie & Stedelijke Vernieuwing

Doel van dit netwerk is om professionals die zich bezighouden met groenbeheer en sociale cohesie bij elkaar te brengen.

In 2008 zal kennis van bijeenkomsten beschikbaar komen voor het netwerk.

KEI

KEI kenniscentrum stedelijke vernieuwing richt zich op de transformatie van de bestaande stad en van de naoorlogse wijken in het bijzonder. KEI werkt samen met meer dan 240 partners; publieke en private partijen die actief zijn in de stedelijke vernieuwing. KEI manifesteert zich op twee manieren: als netwerkorganisatie en als zoekmachine.

Als netwerkorganisatie schept KEI een exclusieve omgeving voor haar partners, waar ontmoeting en kennisuitwisseling centraal staan. KEI zorgt voor bundeling, verdieping en verspreiding. De jonge generatie stedelijke vernieuwers biedt KEI een eigen platform in de vorm van activiteiten en een interactieve website.

Innovatienetwerk

InnovatieNetwerk (is gelieerd aan Ministerie LNV, maar vervult haar taken vanuit een onafhankelijke positie, aangestuurd door het bestuur) ontwikkelt grensverleggende vernieuwingen in landbouw, agribusiness, voeding en groene ruimte en zorgt dat die door belanghebbenden in de praktijk worden gebracht. Het gaat om innovaties gericht op duurzame ontwikkeling en met een focus op de langere termijn. Deze grensverleggende vernieuwingen probeert InnovatieNetwerk in gang te zetten door het ontwikkelen van baanbrekende concepten die, eenmaal in praktijk gebracht, zorgen voor ingrijpende veranderingen.

Natuur en gezondheid

In 2007 is door de Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek (RMNO), de Raad voor Gezondheidsonderzoek (RGO) en de Raad voor het Landelijke Gebied (RLG) een adviesrapport uitgebracht. Hierbij is ook een website opgezet. Deze website geeft informatie over allerlei praktijkvoorbeelden op het gebied van natuur en gezondheid en achtergrondinformatie over het thema Natuur en Gezondheid, met name over onderzoek, het netwerk dat zich met het onderwerp bezig houdt en actuele ontwikkelingen. De site is gemaakt voor iedereen die belangstelling heeft voor de positieve effecten van natuur op gezondheid en de mogelijkheden van praktische toepassingen. Enkele specifieke doelgroepen zijn: medewerkers van gemeenten, provincies en recreatieschappen, professionals uit de gezondheidszorg, onderzoekers, projectontwikkelaars, terreinbeheerders en zorgverzekeraars.

ANWB – dag van het park

De ANWB is de initiatiefnemer van de Dag van het Park in Nederland en biedt de gemeenten aan om de landelijke en regionale publiciteit en promotie te verzorgen. Waar nodig zal de ANWB de coördinatie tussen de programma's van de gemeenten faciliteren. Om de gemeenten van elkaars initiatieven op de hoogte te brengen, maakt de ANWB de nieuwsbrief 'Parknieuws', met daarin naast programma-ideeën praktische informatie over de Dag van het Park.

De ANWB werkt voor de Dag van het Park samen met de Vereniging Stadswerk. Stadswerk vervult een helpdeskfunctie voor de gemeenten over organisatorische zaken rond de Dag van het Park.

OSO

Het Overleg Samenwerkingsorganen Openluchtrecreatie is in 1972 opgericht als gespreksplatform voor recreatieschappen en andere samenwerkingsorganen (regio's, gewesten) op het gebied van de openluchtrecreatie. In 1995 is het OSO verzelfstandigd en werd het de vereniging van samenwerkingsverbanden in de recreatiesector. Momenteel telt het OSO 30 leden waaronder recreatieschappen, regio's, gewesten en een aantal gemeenten. Aan alle recreatieschappen nemen gemeenten deel en soms provincies. De vereniging stelt zich ten doel de ontwikkeling van openluchtrecreatie in regionaal verband.

De activiteiten bestaan uit:

- het geven van adviezen en voorlichting over openluchtrecreatie en natuur- en landschapsbehoud
- het behartigen van de individuele en collectieve belangen (bij rijks-, provinciale en gemeentelijke overheid en in samenwerking met andere organisaties)
- het bevorderen van de onderlinge contacten tussen de leden (middels themabijeenkomsten, conferenties e.d.)
- het stimuleren van professionalisering bij de leden middels informatieverstrekking, opleiding en training, het laten doen van onderzoek etc.

Naast bovengenoemde netwerken zijn er ook een aantal websites, die o.a. als doel hebben om kennis uit dragen en/of uit te wisselen. Hieronder worden enkele beschreven.

Natuurbeheer.nu

Om beheerders en eigenaren van bos en natuur efficiënt van informatie te voorzien over bos, natuur en landschap, is op initiatief van de Unie van Bosgroepen, het Boschap en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de website natuurbeheer.nl opgezet. Andere organisaties, die ook informatie willen stroomlijnen, kunnen zich hierop aansluiten.

Natuurkwaliteit.nl

Op de website Natuurkwaliteit.nl wordt wetenschappelijke kennis vertaald naar de praktijk van de beheerder. De gezamenlijke terreinbeherende instanties willen beschikbare kennis over natuurkwaliteit in Nederland beter toegankelijk maken voor beheerders.

Overzicht netwerken

In tabel 1 is een overzicht gemaakt van de beschreven netwerken en aangeduid in hoeverre ze zijn gericht op bos/natuur in de stedelijke omgeving, of kennisuitwisseling t.b.v. het beheer deel uitmaakt van de doelen, of er voor beheerders bijeenkomsten worden

georganiseerd en of het netwerk een nieuwsbrief verspreid (digitaal of op papier) en of er een digitale vraagbaak aanwezig is.

Tabel 1 Overzicht van de netwerken en hun gerichtheid

netwerk	Gericht op:				
	bos/natuur in stedelijke omgeving	kennisuitwisseling voor beheer	bijeenkomsten groenbeheerders	nieuwsbrief	digitale kennis
Groen en de stad	100	+ -	+ -	+	+
Werkgroep “Urban Forestry and Urban Greening”	100	+	+	-	-
Stadswerk GNL	100	+	+	+	
Netwerk Groen, Integratie en Sted. vernieuwing	100	+ -	+	+	
Groenforum	100	-	-	+	
Dag van het park	100	+ -	-	+	
KNBV	75	+	+	+	
Boschap	50	+	+ -	+	
Innovatienetwerk	25	+ -	-	+	+
St. Recr. Kennis en Info	25	+ -	-		
CROW/Levende stad	25	+ -	-	+	+
St. Nederland schoon	25	-	-	+	+
Habiforum	25	-	-	+	+
Stichting Stadspoort	10	+ -	-	+	+
KEI	10	+ -	-	+	+
Natuur en gezondheid	10	-	-	+	
OSO	10	+ -	-	+	

Van het grote aantal netwerken heeft een aanzienlijk aantal de mogelijkheid in zich voor kennisuitwisseling voor beheerders van bos/natuur in de stedelijke omgeving. Het aantal netwerken dat ook daadwerkelijk bijeenkomsten voor beheerders organiseert is klein. Het nieuwste netwerk “Groen en de stad” en de (Nederlandse) Werkgroep “Urban Forestry and Urban Greening” omvatten de meeste activiteiten t.b.v. beheer van bos/natuur/groen in de stedelijke omgeving.

Bijlage 3 Scores bij vragen 2 en 3

Antwoorden vraag 2a

Vakbladen 1111111111

Intern 111111

Uitwisseling met andere beheerders 111111

Internet 111111

Opleiding 11111

Bosgroepen 1111

Adviesbureaus 111

Symposia, workshops vakorganisaties, bestaande netwerken (Stadswerk en CROW/Levende Stad) 111

Vrijwilligersgroepen 1

Toegepaste Inheemse Flora (TIF)

St. FACE

persoonlijke contacten

Antwoorden vraag 2b

Ja 11111

Soms 111

Nee 11111 111

Antwoorden vraag 3a

- *via losse bezoeken 1111111111*
- *via regelmatige bijeenkomsten 111111*
- *via aannemers 111*
- *via Bosgroep 111*
- *via CROW-Levende Stad*
- *Databank Gemeentelijk Groenbeheer*
- *VNG*
- *FPG*
- *Stadspoort*
- *niet 1*

Antwoorden vraag 3b

Ja 111

*Ja, mits 11111111 (mits: toepassingsgericht, "streekgebonden", tijdswinst oplevert, aansluitend bij ander netwerken zoals GNLStadswerk, Groenforum, KNBV, Ver. Boseigenaren, *)*

Nee 1111

Antwoorden vraag 3c

Nuttig 1111

Nuttig, mits 1111111111

Geen behoefte 11